

Byttedyr (lydfortælling)

Fag	Dansk
Målgruppe	8.-10. klasse
Nøgleord	Ungdomsliv, mord, frygt
Type(r)	Lydbog

Link til materiale
<https://mitcfu.dk/CFULYD1128428>

Fagligt fokus

Denne pædagogiske vejledning til lydbogen, Byttedyr, henvender sig til dansk lærere i 8.-10. klasse. Der er fokus på elevernes udvikling af lyttestrategier, oplevelse af og indlevelse i lydfortællingen.

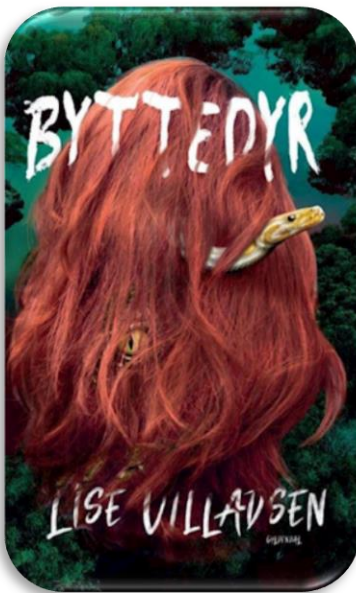
Interesserer dine elever sig for krimi- og spændingsromaner? Så er "Byttedyr" den oplagte ungdomsroman - en stærk cocktail af ungdomsliv, sex og mord.

Tør du stole på din sjette sans? Sådant lægger hovedpersonen, Wilma, fra land. Lydfortællingen er fortalt fra en jeg-fortællers perspektiv, og allerede i de første minutter er lytteren indfanget i et større mordmysterium. Eleverne husker næppe, men mon ikke, at du husker filmen, Den sjette sans, hvor drengen, Cole, pludselig begynder at se døde mennesker. Byttedyr er ingen undtagelse - i en forstadsby, til Florida, forsvinder to piger samtidig med, at Wilma dukker op som udvekslingsstudent.

Wilma er besat af at finde de to piger og senere opklare, hvem der har slået dem ihjel. Kig på bogens forside - her ser du Wilma med et rødt flagrende hår og en slange, der glider frem under håret. Associationerne til Medusa ses tydeligt, og desto længere vi kommer i lydfortællingen, desto tydeligere bliver det, at der er mange ligheder mellem Wilma og den mytologiske figur, Medusa. Begge lider de en trist skæbne, udadtil repræsenterer de skønhed, men indadtil ensomhed og forladthed.

Et særligt træk ved Wilma er, at hun tildeler alle mennesker, hun møder, dyriske egenskaber. Hun grupperer mennesker efter, hvorvidt de er flok-, rov- eller byttedyr. Det særlige ved byttedyr er, at de ifølge Wilma kan flygte, camouflere sig, kravle i skjul i træerne eller grave sig ned. En tudseleguan er også et byttedyr - den har bare lært sig selv at slå tilbage. Præcis som Wilma.

Lydfortællingen har to lydspor. Et fortællespor, hvor oplæseren befinder sig i en fortællende lydkulisse, og en lang række passager, der foregår i nutiden. Her adskiller lydsporet sig markant fra den mere fortællende lydkulisse. Oplæserens stemme ændrer sig, bliver mere hæs, holder længere pauser og fremstår eftertænksom. Rummets klang er også anderledes, da clear-sounds har en tom

rumklang, næsten som, at lytteren sidder med Wilma i en fængselscelle. Og det er lige præcis det, som lytteren gør.

Byttedyr er skrevet af Lise Villadsen og var oprindeligt skrevet som en lydfortælling. Det ses også i det perfekte samspil mellem tekst og auditive virkemidler. Siden er bogen udgivet i trykt bogformat.

Byttedyr er oplagt at arbejde med i danskundervisningen, når du vil inddrage mundtlige tekster. Eleverne skal både lytte, undersøge og selv producere en lydfortælling i undervisningsideerne herunder.

Ideer til undervisningen

CFU har udviklet en lydbogsramme med en række opgaver inddelt i fem faser. Du kan kombinere opgaverne på et utal af måder og vægte lige præcis den fase i undervisningen, som dine elever har behov for.

Herunder finder du undervisningsideer, som integrerer dele af lydbogsrammen. De opgaver, der indgår i lydbogsrammen er markeret med tal og bogstav i parentes.

1 Vi gør os klar

A Lytteratarkuffert

Skab forventninger til lydbogen ved at pakke en kuffert med genstande, tekst og ord, som spiller en væsentlig rolle i fortællingen. Afspil også mindst en lyd, som er vigtig i historien. Brug fx Skolebusens lydark "Find the tune". Tal med eleverne om de hypoteser, de får om teksten på baggrund af lytteratarkufferten.

Føl! (1A)

Eleverne skal lytte til, Byttedyr, men inden da skal de undersøge genstande i en lytteratarkuffert. Formålet er, at eleverne aktivere deres forforståelse for teksten.

Du skal medbringe en kuffert til undervisningen med forskellige dyreskind. Det kan også være udstoppede dyr fra biologi.

Eleverne vælger et skind og taler parvis om, hvad de kommer til at tænke på, når de ser og rører ved skindet eller dyret. Du kan understøtte elevernes beskrivelser ved at spørge:

- Hvilke sammenhæng tror I, at der er mellem genstanden og teksten I skal lytte til?
- Hvordan opfatter I genstanden? Positivt, negativt, uhyggeligt, væmmeligt, rart?
- Hvad er et flokdyr? Et rovdyr? Et byttedyr?

E Lyt til et afsnit

Lyt sammen i klassen til lydbogens afsnit (1-2 sider). Tal med eleverne om:

1. Hvad lagde de særligt mærke til?
2. Hvad VED de nu?
3. Hvilke hypoteser fik de om personer, miljø og handling?
4. Hvad tænkte de umiddelbart om oplæsningens stemme og eventuelle lydtekster?

Lyt! (1E)

Formålet med opgaven er, at eleverne skal i gang med at lytte til bogen - fokuseret.

Giv eleverne tre uddrag fra første del i bogen.

1. Tør du stole på din 6. sans? Tør du lade være?
2. Jeg kunne mærke de 8000 kilometer imellem os som en lang, trevlet snor – omsider på nippet til at knække. Jeg sagde til hende, at hun ikke skulle bekymre sig. At det hele nok skal løse sig på en eller anden måde.
3. Og det er det, jeg ville ønske, at jeg kunne forklare, så både hun og alle andre ville forstå det. Det er det, jeg forsøger nu.

Lad dem først læse sætningerne og beskrive for hinanden, hvilken virkning de har i

lydbogen. Dernæst lytter eleverne til minut 1:47 og forklarer, hvordan de nu opfatter sætningerne. Du kan støtte eleverne i deres samtaler med følgende spørgsmål:

- Hvorfor henvender jeg-fortælleren sig direkte til jer i starten?
- Hvordan virker det?
- Hvad gentager fortælleren flere gange? (recapping)

Foreshadowing er et særligt virkemiddel, hvor historiefortælleren på forhånd giver et hint om, hvad der kommer til at ske senere i historien.

Recapping er et andet stærkt virkemiddel, hvor historiefortælleren i en enkelt sætning opsummerer forudgående informationer.

Åbn til din indre biograf! (2A)

Eleverne indretter et godt lytterum. Det kan være i klassen - eller måske i et rum uden vinduer, så I imiterer det rum, Wilma med al sandsynlighed sidder i, når hun fortæller i nutid.

Formålet med opgaven er, at eleverne skal indrette et godt lytterum og opmærksomt lytte til en særlig egenskab ved jeg-fortælleren. Hun sammenligner alle mennesker, som hun har en nær relation til, med dyr.

Fælles lytter I til minut 4:55-5:47. Eleverne skriver gruppevis på deres egne tavler eller et stykke papir:

- Hvilke dyr sammenligner Wilma sin familie med?
- Hvilke egenskaber har de enkelte dyr?
- Hvordan oplever I sammenligningen? Positivt eller negativt?
- Hvordan understøtter lyden jeres oplevelse af sammenligningen?
- Hvorfor hedder bogen byttedyr?

Du kan understøtte gruppernes drøftelser med følgende fagbegreber: clean-sounds, effektiv lyd og symbolske lyde.

Kopiark 1

Minut	Giv et eksempel af, hvad Wilma fortæller.	Fortæl, hvad Wilma ikke fortæller.
00:00:00-00:01:47		
00:01:48-00:03:47		
00:03:48-00:05:47		
00:05:48-00:07:47		
00:07:48-00:09:47		
00:09:48-00:11:47		
00:11:48-00:13:47		
00:13:48-00:15:47		
00:15:48-00:17:47		
00:17:48-00:19:47		
00:19:48-00:21:47		
00:21:48-00:23:47		
00:23:48-00:25:47		
00:25:48-00:27:47		
00:27:48-00:29:47		
00:29:48-00:31:47		
00:31:48-00:33:47		
00:33:48-00:35:47		
00:35:48-00:37:47		
00:37:48-00:39:47		
00:39:48-00:41:47		
00:41:48-00:43:47		
00:43:48-00:45:47		
00:45:48-00:47:47		
00:47:48-00:49:47		
00:49:48-00:51:47		
00:51:48-00:53:47		
00:53:48-00:55:47		
00:55:48-00:57:47		
00:57:48-00:59:47		
00:59:48-01:01:47		
01:01:48-01:03:47		
01:03:48-01:05:47		
01:05:48-01:07:47		
01:07:48-01:09:47		
01:09:48-01:11:47		
01:11:48-01:13:47		
01:13:48-01:15:47		
01:15:48-01:17:47		
01:17:48-01:19:47		
01:19:48-01:21:47		
01:21:48-01:23:47		
01:23:48-01:25:47		
01:25:48-01:27:47		
01:27:48-01:29:47		
01:29:48-01:31:47		
01:31:48-01:33:47		
01:33:48-01:35:47		
01:35:48-01:37:47		
01:37:48-01:39:47		
01:39:48-01:41:47		
01:41:48-01:43:47		
01:43:48-01:45:47		
01:45:48-01:47:47		
01:47:48-01:49:47		
01:49:48-01:51:47		
01:51:48-01:53:47		
01:53:48-01:55:47		
01:55:48-01:57:47		
01:57:48-01:59:47		
01:59:48-02:01:47		
02:01:48-02:03:47		
02:03:48-02:05:47		
02:05:48-02:07:47		
02:07:48-02:09:47		
02:09:48-02:11:47		
02:11:48-02:13:47		
02:13:48-02:15:47		
02:15:48-02:17:47		
02:17:48-02:19:47		
02:19:48-02:21:47		
02:21:48-02:23:47		
02:23:48-02:25:47		
02:25:48-02:27:47		
02:27:48-02:29:47		
02:29:48-02:31:47		
02:31:48-02:33:47		
02:33:48-02:35:47		
02:35:48-02:37:47		
02:37:48-02:39:47		
02:39:48-02:41:47		
02:41:48-02:43:47		
02:43:48-02:45:47		
02:45:48-02:47:47		
02:47:48-02:49:47		
02:49:48-02:51:47		
02:51:48-02:53:47		
02:53:48-02:55:47		
02:55:48-02:57:47		
02:57:48-02:59:47		
02:59:48-03:01:47		
03:01:48-03:03:47		
03:03:48-03:05:47		
03:05:48-03:07:47		
03:07:48-03:09:47		
03:09:48-03:11:47		
03:11:48-03:13:47		
03:13:48-03:15:47		
03:15:48-03:17:47		
03:17:48-03:19:47		
03:19:48-03:21:47		
03:21:48-03:23:47		
03:23:48-03:25:47		
03:25:48-03:27:47		
03:27:48-03:29:47		
03:29:48-03:31:47		
03:31:48-03:33:47		
03:33:48-03:35:47		
03:35:48-03:37:47		
03:37:48-03:39:47		
03:39:48-03:41:47		
03:41:48-03:43:47		
03:43:48-03:45:47		
03:45:48-03:47:47		
03:47:48-03:49:47		
03:49:48-03:51:47		
03:51:48-03:53:47		
03:53:48-03:55:47		
03:55:48-03:57:47		
03:57:48-03:59:47		
03:59:48-04:01:47		
04:01:48-04:03:47		
04:03:48-04:05:47		
04:05:48-04:07:47		
04:07:48-04:09:47		
04:09:48-04:11:47		
04:11:48-04:13:47		
04:13:48-04:15:47		
04:15:48-04:17:47		
04:17:48-04:19:47		
04:19:48-04:21:47		
04:21:48-04:23:47		
04:23:48-04:25:47		
04:25:48-04:27:47		
04:27:48-04:29:47		
04:29:48-04:31:47		
04:31:48-04:33:47		
04:33:48-04:35:47		
04:35:48-04:37:47		
04:37:48-04:39:47		
04:39:48-04:41:47		
04:41:48-04:43:47		
04:43:48-04:45:47		
04:45:48-04:47:47		
04:47:48-04:49:47		
04:49:48-04:51:47		
04:51:48-04:53:47		
04:53:48-04:55:47		
04:55:48-04:57:47		
04:57:48-04:59:47		
04:59:48-05:01:47		
05:01:48-05:03:47		
05:03:48-05:05:47		
05:05:48-05:07:47		
05:07:48-05:09:47		
05:09:48-05:11:47		
05:11:48-05:13:47		
05:13:48-05:15:47		
05:15:48-05:17:47		
05:17:48-05:19:47		
05:19:48-05:21:47		
05:21:48-05:23:47		
05:23:48-05:25:47		
05:25:48-05:27:47		
05:27:48-05:29:47		
05:29:48-05:31:47		
05:31:48-05:33:47		
05:33:48-05:35:47		
05:35:48-05:37:47		
05:37:48-05:39:47		
05:39:48-05:41:47		
05:41:48-05:43:47		
05:43:48-05:45:47		
05:45:48-05:47:47		
05:47:48-05:49:47		
05:49:48-05:51:47		
05:51:48-05:53:47		
05:53:48-05:55:47		
05:55:48-05:57:47		
05:57:48-05:59:47		
05:59:48-06:01:47		
06:01:48-06:03:47		
06:03:48-06:05:47		
06:05:48-06:07:47		
06:07:48-06:09:47		
06:09:48-06:11:47		
06:11:48-06:13:47		
06:13:48-06:15:47		
06:15:48-06:17:47		
06:17:48-06:19:47		
06:19:48-06:21:47		
06:21:48-06:23:47		
06:23:48-06:25:47		
06:25:48-06:27:47		
06:27:48-06:29:47		
06:29:48-06:31:47		
06:31:48-06:33:47		
06:33:48-06:35:47		
06:35:48-06:37:47		
06:37:48-06:39:47		
06:39:48-06:41:47		
06:41:48-06:43:47		
06:43:48-06:45:47		
06:45:48-06:47:47		
06:47:48-06:49:47		
06:49:48-06:51:47		
06:51:48-06:53:47		
06:53:48-06:55:47		
06:55:48-06:57:47		
06:57:48-06:59:47		
06:59:48-07:01:47		
07:01:48-07:03:47		
07:03:48-07:05:47		
07:05:48-07:07:47		
07:07:48-07:09:47		
07:09:48-07:11:47		
07:11:48-07:13:47		
07:13:48-07:15:47		
07:15:48-07:17:47		
07:17:48-07:19:47		
07:19:48-07:21:47		
07:21:48-07:23:47		
07:23:48-07:25:47		
07:25:48-07:27:47		
07:27:48-07:29:47		
07:29:48-07:31:47		
07:31:48-07:33:47		
07:33:48-07:35:47		
07:35:48-07:37:47		
07:37:48-07:39:47		
07:39:48-07:41:47		
07:41:48-07:43:47		
07:43:48-07:45:47		
07:45:48-07:47:47		
07:47:48-07:49:47		
07:49:48-07:51:47		
07:51:48-07:53:47		
07:53:48-07:55:47		
07:55:48-07:57:47		
07:57:48-07:59:47		
07:59:48-08:01:47		
08:01:48-08:03:47		
08:03:48-08:05:47		
08:05:48-08:07:47		
08:07:48-08:09:47		
08:09:48-08:11:47		
08:11:48-08:13:47		
08:13:48-08:15:47		
08:15:48-08:17:47		
08:17:48-08:19:47		
08:19:48-08:21:47		
08:21:48-08:23:47		
08:23:48-08:25:47		
08:25:48-08:27:47		
08:27:48-08:29:47		
08:29:48-08:31:47		
08:31:48-08:33:47		
08:33:48-08:35:47		
08:35:48-08:37:47		
08:37:48-08:39:47		
08:39:48-08:41:47		
08:41:48-08:43:47		
08:43:48-08:45:47		
08:45:48-08:47:47		
08:47:48-08:49:47		
08:49:48-08:51:47		
08:51:48-08:53:47		
08:53:48-08:55:47		
08:55:48-08:57:47		
08:57:48-08:59:47		
08:59:48-09:01:47		
09:01:48-09:03:47		
09:03:48-09:05:47		
09:05:48-09:07:47		
09:07:48-09:09:47		
09:09:48-09:11:47		
09:11:48-09:13:47		
09:13:48-09:15:47		
09:15:48-09:17:47		
09:17:48-09:19:47		
09:19:48-09:21:47		
09:21:48-09:23:47		
09:23:48-09:25:47		
09:25:48-09:27:47		
09:27:48-09:29:47		
09:29:48-09:31:47		
09:31:48-09:33:47		
09:33:48-09:35:47		
09:35:48-09:37:47		
09:37:48-09:39:47		
09:39:48-09:41:47		
09:41:48-09:43:47		
09:43:48-09:45:47		
09:45:48-09:47:47		
09:47:48-09:49:47		
09:49:48-09:51:47		
09:51:48-09:53:47		
09:53:48-09:55:47		
09:55:48-09:57:47		
09:57:48-09:59:47		
09:59:48-10:01:47		
10:01:48-10:03:47		
10:03:48-10:05:47		
10:05:48-10:07:47		
10:07:48-10:09:47		
10:09:48-10:11:47		
10:11:48-10:13:47		
10:13:48-10:15:47		
10:15:48-10:17:47		
10:17:48-10:19:47		
10:19:48-10:21:47		
10:21:48-10:23:47		
10:23:48-10:25:47		
10:25:48-10:27:47		
10:27:48-10:29:47		
10:29:48-10:31:47		
10:31:48-10:33:47		
10:33:48-10:		

Lydsnoren/Universvæg (3D)

Formålet med opgaven er, at eleverne får overblik over centrale elementer i teksten, der skaber spænding. En snor eller væg i klassen, som visualiserer hele fortællingen, er en god strategi til at få overblik.

Eleverne bygger en fælles universvæg, hvor de beskriver nøglepersoner i fortællingen og visualiserer et overblik over fortællingen. Du kan inddеле elever i grupper, så de arbejder fokuseret med en del af lydfortællingen. Fx:

- Gruppe 1: ansvarlige for kapitel 1-3
- Gruppe 2: ansvarlige for kapitel 5-6
- Gruppe 3: ansvarlige for kapitel 7-9
- Gruppe 4: ansvarlige for kapitel 10
- Gruppe 5: ansvarlige for kapitel 11

Det er vigtigst, at eleverne opdager og forstår begivenheder, der optræder konflikten og fortællingens spændingsniveau - ikke, at de kan koble de enkelte kapitler på en berettermodel.

Nøglepersoner i lydfortællingen kunne være:

- Wilma
- Benedicte
- Jamie Stoner
- Joe Stoner
- Marian Stoner
- Wilmas mor

Nutidspassager - del 2

Formålet med opgaven er, at eleverne igen samler deres tanker om lydfortællingen og særligt nutidspassagerne.

Nu skal eleverne bruge kopiark 2. På kopiarket er der et uddrag af lydfortællingen - nutidspassagen, der starter minut 05:13:10. Eleverne klipper papirsstrimlerne ud på kopiarket. De skal bygge et stakit af papirsstrimlerne i den rækkefølge, som de kommer i lydpassagen.

Afstanden mellem de enkelte brædder markerer, om der er meget eller lidt, der ikke bliver fortalt på linjerne. Eleverne arbejder på den måde med deres fortolkningskompetence. De har sikkert allerede en fornemmelse af, at Wilma er en dybt utroværdig fortæller. Hun har masser af hemmeligheder, som hun holder skjult for lytteren. Og netop dette sted i fortællingen kan understøtte elevernes fornemmelse af det.

Eleverne taler om, hvad der gemmer sig mellem stakitbrædderne - altså mellem linjerne - i nutidspassagen - og forklarer det, som Wilma ikke fortæller.

Dernæst undersøger eleverne, hvordan bestemte lyde ændrer sig fra “den fortællende lydkulisse” til nutidspassagen. De skal undersøge:

- Oplæserstemmen
- Musik
- Clean-Sounds

Stakitøvelsen viser eleverne, at lydfortællingen også består af ord. De har mindst lige så meget lyd og fortælling i sig, som de auditive virkemidler fortællingen også benytter sig af.

Produktion

Formålet med opgaven er, at eleverne samler deres tanker om fortællingen og skaber et skriftligt produkt, der viser, hvordan de fortolker bogen. Det kan de gøre på forskellige måder.

Tænkeskrivning i temaer (4C)

Lad eleverne lave tænkeskrivning om ordet herunder. Du kan opfordre eleverne til at skrive et resume og inkludere ordet. Eleverne skriver i fem minutter, og deler dernæst deres tænkeskrivning med sidemakker. Tal dernæst i klassen om, hvilken betydning ordene har, og hvordan eleverne forstår lydfortællingens budskab.

BYTTEDYR

Hvis hovedpersonen var min ven (5D)

Eleverne skal få deres egne holdninger, erfaringer og livsværdier i spil ved at give gode råd til hoved- og bipersoner i teksten. Alle elever vælger tre fiktive personer og afslutter følgende startsætning: Hvis jeg var dig, ville jeg ... Tal om elevernes råd, og kår eventuelt det bedste.

Lydfortælling

Eleverne producerer deres egen afslutning på lydfortællingen med podcast-udstyr evt. lånt på CFU. Produktionen kan være:

- En videredigtning af den nutidspassage, som afslutter fortællingen.
- En anmeldelse af lydfortællingen.

I den første opgave skal eleverne imitere de lydeffekter, som allerede er brugt i fortællingen (oplæserstemme, pause, clean-sounds, musik).

I anden opgave er eleverne autentiske afsendere, der anmelder bogen. Hjælp eleverne her med hvilke kategorier, de anmelder bogen ud fra.

For begge lydproduktioner gælder, at lydproduktionen afslutningsvis skal møde en modtager. I fiktionsproduktionen kan det være klassen, der giver feedback på hinandens afslutninger.

I anden produktionsopgave kan det være en anden klasse, der tilkendegiver, hvorvidt anmeldelsen har givet dem lyst til at lytte eller læse “Byttedyr”. I bogen,

Podcast i skolen, får eleverne en håndsrækning til selve produktionsprocessen. Du finder link til bogen herunder.

Supplerende materialer

Villadsen, L. (2022). Byttedyr, Gyldendal

Som e-bog: <https://mitcfu.dk/CFUEBOG1127158>

Som analog bog: <https://mitcfu.dk/61637001>

Andersen, M. A. (2019). Podcast i skolen - håndbog i elevproduktion, Akademisk Forlag

Henkel, A. Q. (2022). Børnelitteratur i en medietid, Samfundslitteratur

Olsen, M. m.fl. (2020). Podcast, Dansk lærerforening: <https://mitcfu.dk/38362461>